

СТ А Н О В И Щ Е

от: **доц. д-р Красимир Василев Йорданов, УНСС - София**

Научна специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол)“ в СА „Д.А. Ценов“- Свищов

Автор на дисертационния труд: Пресиян Илианов Василев

Тема на дисертационния труд: „Методически инструментариум при идентифициране на риска от измами при външния одит в публичния сектор“.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1114/14.12.2020 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем от 211 стандартни страници компютърно набран текст. Основният текст е 185 страници, три приложения с обем 13 страници, библиографска справка – 12 страници и декларация за оригиналност и достоверност. Библиографската справка съдържа 127 източника, 41 от които са на латиница, 86 на кирилица в т.ч. 13 правни източници и наръчници. Дисертацията е структурирана в три глави, въведение и заключение.

Във въведението е обоснована е актуалността на темата. Посочени са обектът, предметът, целите и задачите на изследването. Изследователският въпрос (тезата) е формулиран ясно и точно - *в методическия инструментариум за идентифициране и оценка на риска от измами съществуват възможности за усъвършенстване, с които би могла да бъде повишена ефективността от външния одит в публичния сектор на икономиката*. Не са определени хипотези.

Налице е завършеност и изчерпателност на темата. Представени са възприетите ограничения при извършване на изследването. Използвани са достатъчно по обем, подходящи и актуални литературни източници.

Изследването е самостоятелно, ясно се откроява личният принос на автора в разработката на темата.

В първа глава е направен анализ на основните характеристики на измамите в публичния сектор, техните съдържателни елементи. Изследвана е правната същност на измамата според българското законодателство и наказателните закони на отделни държави. Изследвани са отделните видове измами в зависимост от различни критерии и признаци. Същността на измамата е доразвита като са представени различията и от грешката и психо-социалния статус на потенциалните извършители на този вид престъпление. Добър научен ефект за теорията на контрола е постигнат с анализа на

категориите „превантивност“, „пресичане“, „предотвратяване“ и „профилактика“ от гледна точка и на правната доктрина.

Втора глава е същинската част от изследването. Тя е с теоретико-методически и приложен характер. Методически правилно се акцентира на преценката на мястото на одиторите в процеса по идентифициране и оценка на риска от измами, докладването, както и свидетелското им участие в евентуални разследващи действия от компетентните органи. Последователно са анализирани ролята на ръководството и вътрешните одитори в предприемането на действия за недопускане и ограничаване на измамите, но не е отделено достатъчно внимание на вътрешния контрол в този процес. На базата на проведено емпирично изследване сред одитори от различни одитни дирекции на Сметната палата е обоснована тяхната роля в процеса по оценка на риска от измами в одитираните обекти. В тази връзка е направен сполучлив анализ на методическия инструментариум използван от външните одитори при идентифицирането и оценката на риска от измами в организациите от публичния сектор. Уместно би било тук да се изследват проблемите и недостатъците на използвания инструментариум. В това число осигурения времеви ресурс за тяхното прилагане и мотивацията за търсене на измами. Емпиричната част на изследването е добре онагледена с графики и таблици.

В трета глава на дисертацията на базата на корелационен анализ са установени и доказани част от проблемите при прилагането на инструментариума и са обосновани възможностите и перспективите за усъвършенстването му. Този анализ би могъл да се приложи по видове одит и по отделни елементи от обхвата на одита с висок риск, идентични при всички обекти. В следствие са обосновани и представени приоритетни насоки за оптимизиране на инструментариума.

В обобщение може да се посочи, че в изследването присъстват всички необходими структурни елементи, съобразени с неговата специфика. Наблюдава се логическа и смислова свързаност между отделните части на текста. Използван е коректен академичен език и стил на изложението. Спазени са правилата за правопис и пунктуация на книжовната норма. Спазени са правилата за библиографско описание на литературните източници извън текста. Направените изводи са коректни и произтичат от направените изводи и получените резултати.

2. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите с научен и научно-приложен и практико-приложен характер, за които претендира докторанта, могат да бъдат подкрепени. Те са значими за изследваната област на одита в следните насоки:

1. Проучването на теоретичните въпроси на измамите, тяхната правна същност и видове позволява да се открият критичните точки на дисбаланс между теория, законодателство (в т.ч. Стандарти) от една страна и приложимото на практика от гледна точка на превантивността.

2. Обоснован е нов модел „Пентаграм на измамите“ с елемент, идентифициращ измамите в кибер пространството и връзката му с публичния сектор.

3. На базата на процесния подход са предложени насоки за усъвършенстване на прилагания методически инструментариум за идентифициране на риска от измами при осъществяването на външния одит в публичния сектор.

4. Разработен е и обоснован модел за усъвършенстване на оценката на риска от измами, на базата на изследвани връзки и корелационни зависимости между елементите в инструментариума.

В заключение може да се обобщи, че приносите на докторанта обогатяват, прецизират, и доразвиват знанията за подобряване ефективността на външния одит в публичния сектор и в изследваната област.

3. Оценка на публикациите по дисертацията

Представени са осем публикации в приложения списък в автореферата. Седем от тях са по тематиката на дисертацията. Шест публикации са на български език и две на английски език и са достатъчно представителни, за да станат достояние на академичната общност и на специалистите от практиката.

4. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем от 46 страници компютърно набран текст и представя достоверно съдържанието на дисертационния труд. Отделните му части синтезирано представят характеристиката и съдържанието на дисертационния труд, справка за приносите в дисертационния труд и списък на публикациите по дисертацията.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

При анализа на съдържанието на дисертацията се установяват някои слабости, които разкриват допълнителни възможности за бъдещи изследвания. Уместно би било да се оцени професионалната компетентност на одиторите и възможностите за нейното повишаване във връзка с идентифицирането и оценката риска от измамите, както и тяхното доказване за целите на одита. Отделни изводи във втора и трета глава на дисертацията се нуждаят от по-задълбочена аргументация, подкрепени с повече конкретни факти, резултати и предложения за промени в наръчниците и указанията на Сметната палата и от гледна точка на качеството на одита.

6. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд представлява специализирано изследване на актуален за теорията и практиката на одита въпрос. Направените анализи в дисертацията, постигнатите в нея резултати и приноси са достатъчно основание да се направи обобщена оценка, че трудът на Пресиян Василев обогатява теорията и практиката на външния одит в публичния сектор и на цялостното му управление. Тя отговаря на възприетите законови изисквания за присъждане на образователната и научна степен "доктор". Това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да вземе решение за присъждане на образователната и научна степен "доктор" на Пресиян Илианов Василев, по научната специалност "Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол)".

гр. София
15.02.2021 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Красимир Йорданов)